

Wanneer zijn ouders tevreden bij oudergesprekken?

Onderzoek naar tevredenheid van ouders* en docenten** bij oudergesprekken in het voortgezet onderwijs.

Y.W.M. Goselink, E.C. Sieverink en C. Tolle

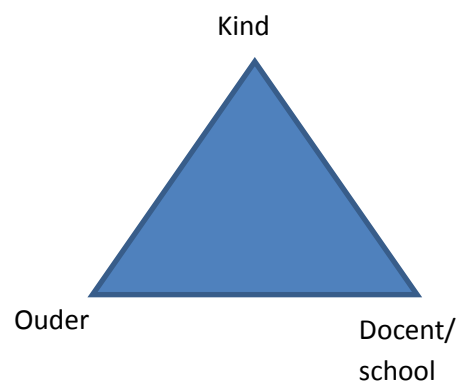
Universiteit Utrecht, IVLOS Lerarenopleiding, gammacluster (start augustus 2009)

Juni, 2010

Het veel gelezen tijdschrift *J/M voor Ouders* wijdde in 2004 een artikel aan het moeizame verloop van contacten tussen school en ouders (Elzinga & van Teeseling, 2004). Veel ouders van middelbare scholieren bleken ontevreden te zijn over het contact met docenten. Op nummer één in de conflicten top vijf stond ‘de handelswijze van de docent’. In hoeverre is dit artikel echter een goede representatie van de mening van ouders over de handelswijze van docenten in oudergesprekken?

Het is belangrijk om te onderzoeken wat ouders en docenten van oudergesprekken verwachten, want het is een van de weinige formele momenten tussen school en ouders. In de Nederlandse context is nog nauwelijks onderzoek gedaan naar oudergesprekken. Het Nederlandse onderzoek richt zich voornamelijk op de bredere ouderparticipatie in school en niet specifiek op oudergesprekken (bijv. Vogels, 2002; Herweijer & Vogels, 2004). In de Angelsaksische wereld zijn oudergesprekken al wel onderwerp van studie geweest. De focus ligt hier op concrete tips voor docenten bij het voeren van oudergesprekken. Maar enkele artikelen geven tips met een toelichting gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek (Stevens & Tollafeld, 2003 en Million, 2005). Andere artikelen geven een bredere context door ook aan te geven waar het mis gaat in oudergesprekken. Black (2005) bespreekt zelfs verschillende vormen van oudergesprekken. Aangezien het onderwijssysteem in de Verenigde Staten verschilt van het onze, is het wel belangrijk op die verschillen te letten. We kunnen niet zonder meer deze tips overnemen.

In de Nederlandse literatuur is een tweedeling zichtbaar: of er wordt gekozen om de psychologie van het gesprek te analyseren, of er worden praktische handreikingen gedaan om de gesprekken zo soepel mogelijk te laten verlopen. In de literatuur, die zich richt op de psychologie van het gesprek, wordt er vooral gekeken naar de verhoudingen tussen gesprekspartners. Een vaker voorkomend beeld is de dynamische driehoek waarin loyaliteit centraal staat (bijv. Nieuwenbroek, 2000). De relatie tussen de

Figuur 1 Dynamische driehoek (Nieuwenbroek, 2000)

* Als we in dit artikel spreken over ouders, bedoelen we ouderparen, alleenstaande ouders, verzorgers en andere volwassenen die de rol van ouder vervullen.

** In dit artikel gebruiken we steeds de mannelijke vorm van docenten, maar we bedoelen hier natuurlijk ook alle vrouwelijke docenten mee.

deelnemende partijen in een oudergesprek zijn weer te geven in een driehoek (zie figuur 1). In een gesprek, waarin veel kan gebeuren, is loyaliteit het centrale begrip. De loyaliteit tussen ouder en kind is het sterkst. Er bestaat een wederzijdse verbondenheid, waarin beide partijen voor elkaar opkomen. Deze band is niet te verbreken, het gaat hier immers om een directe verwantschap. Voor docenten kan dit een valkuil zijn in oudergesprekken. Een docent moet nooit eenzijdig de ouder of het kind aanvallen of verdedigen. Hiermee overschrijdt de docent de grens van de loyaliteit tussen ouder en kind. Het hoogste wat hij kan bereiken is dat het kind en of de ouder zich aangevallen voelen. Denk bijvoorbeeld aan de situatie waarin een docent goedbedoelde adviezen wil geven aan de ouders over de opvoeding van het kind. Wanneer een docent dit niet heel voorzichtig aanpakt, zal de boodschap bij de ouder aankomen als ‘ik doe het niet goed, de docent corrigeert mij’.

In gesprekken moet het opbouwen van partnerschap met de ouders centraal staan, in het belang van het kind. Dit is terug te zien in figuur 1 als de horizontale lijn van de driehoek. In dit partnerschap delen ouders en docent de verantwoordelijkheden voor de opvoeding en opleiding van het kind (Beek, Van Rooijen & De Wit, 2007). Ouders en docent hebben in de opvoeding hun eigen taken, maar er is zeker ook een partnerschap nodig. Denk bijvoorbeeld aan het maken van huiswerk. Het kind komt in een spagaat terecht, als de docent op het huiswerk hamert, maar de ouders het niet nodig vinden.

In de tweede richting in de literatuur staan de praktische tips centraal. Deze zijn bedoeld om het bovenstaande partnerschap handen en voeten te geven. Zodoende kan de loyaliteit gewaarborgd worden. Hierin komen allerlei praktische tips naar voren voor scholen, docenten en ouders om goed beslagen ten ijs te komen tijdens de kortdurende oudergesprekken. Zo geeft Het Onderwijsblad (Wisman, 2010) tien tips aan docenten om een goed gesprek te voeren. De tips variëren van een goede voorbereiding en het creëren van openheid, tot het niet in de verdediging schieten door de docent. Veel tips gaan in op de rolverdeling in het gesprek. De docent dient altijd de leiding te nemen in een gesprek, en te informeren naar het doel van de komst van de ouders. Pas wanneer het doel duidelijk is voor alle partijen, kan er in het korte tijdsbestek, vaak ongeveer tien minuten, een goed en constructief gesprek plaatsvinden. Ook de Nederlandse Katholieke vereniging van Ouders geeft tips. In een handzaam boekje (Van Rooijen, Simons & Zunneberg, 2007) worden mooie voorbeelden uit de praktijk gegeven.

Onderzoeksvraag en hypothesen

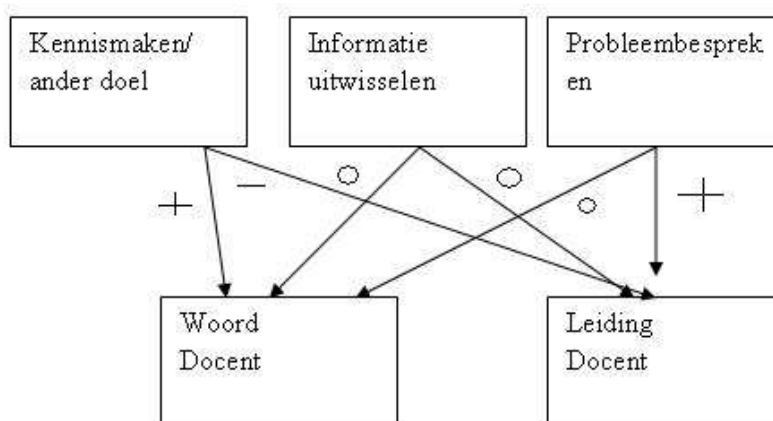
Het is erg interessant om verder onderzoek te doen naar de tevredenheid van ouders en docenten over de oudergesprekken, aangezien er voor de Nederlandse situatie bijna alleen praktische tips zijn geformuleerd. Door te analyseren waarover docenten en ouders precies tevreden en ontevreden zijn, kunnen meer gefundeerde tips aan zowel docenten en ouders worden gegeven voor het voeren van deze gesprekken. Bovendien doet het artikel uit J/M vermoeden dat ouders erg ontevreden zijn over oudergesprekken. Hieruit volgt onze onderzoeksvraag: hoe tevreden zijn ouders en docenten over oudergesprekken (op twee scholen in Utrecht) en welke factoren beïnvloeden de tevredenheid?

Met behulp van de tips uit de literatuur kunnen we zeven elementen formuleren, die van groot belang worden geacht in oudergesprekken. Deze elementen betreffen: de gesprekspartners bereiken hun doel met het gesprek; de gesprekspartners luisteren naar de

inbreng van elkaar; de gesprekspartners hebben het gevoel vrijuit te kunnen spreken; de gesprekspartners voelen zich serieus genomen door elkaar; de gesprekspartners staan open voor de ideeën van elkaar; de docent is goed voorbereid en dat de gesprekspartners het gevoel hebben samen op één lijn te zitten (Beek, Van Rooijen & De Wit, 2007; Million, 2005; Nieuwenbroek, 2000; Stevens & Tollafeld, 2003; Wisman, 2010). Onze eerste hypothese is dat deze elementen verband houden met de tevredenheid. Hoe meer de elementen van toepassing zijn op het gesprek, hoe hoger de tevredenheid zal zijn.

Het doel van het gesprek is erg belangrijk volgens Wisman (2010). Er kan pas een goed en constructief gesprek plaatsvinden, wanneer het doel vastgesteld is aan het begin van het gesprek. Dit wordt bevestigd door enkele interviews met docenten, door onszelf gehouden. Docenten bleken het moeilijk te vinden een willekeurig oudergesprek te beoordelen. Zij vonden het doel van het gesprek bepalend voor de loop van het gesprek, de rolverdeling binnen het gesprek en de beoordeling ervan. Op basis hiervan hebben wij de volgende hypothese geformuleerd: het doel van het gesprek beïnvloedt de tevredenheid: hoe moeilijker het doel te bereiken is, hoe lager de tevredenheid. Kennismaken is bijvoorbeeld een makkelijk te bereiken doel, ouders zullen dus snel tevreden zijn met het gesprek. Een probleem bespreken is een lastiger te bereiken doel dan kennismaken, omdat het een ingewikkelder proces is. Van de probleemanalyse tot oplossing kan het op meerdere punten fout gaan. Zodoende zal de tevredenheid bij een moeilijker te bereiken doel lager zijn. Het verschil tussen informatie uitwisselen en een probleem bespreken en oplossen, ligt vooral in het beginstadium van een gesprek. Wanneer de ouders en de docent op voorhand weten dat er een duidelijk probleem moet worden besproken of moet worden opgelost, bijvoorbeeld slechte cijfers of pestgedrag, hoort dit thuis bij de categorie ‘probleem bespreken en oplossen’. Als de ouders of docent geen duidelijk omlijnd probleem willen bespreken, maar eerder bij elkaar komen om bijvoorbeeld informatie uit te wisselen over de prestaties van het kind, dan hoort dit thuis bij ‘informatie uitwisselen’. Het doel kennismaken spreekt voor zichzelf.

Veel tips gaan in op de rolverdeling in het gesprek (bijv. Nieuwenbroek, 2000). Wij denken dat de tevredenheid hoger is, naarmate de rolverdeling beter bij het doel past. Hiervoor moeten we eerst onderzoeken of de rolverdeling samenhangt met het doel van het gesprek. Onze derde hypothese is: hoe moeilijker het doel van het gesprek te bereiken is, hoe meer de docent de leiding of het woord neemt. Deze hypothese hebben we in figuur 2

Figuur 2 Conceptueel model verbanden tussen verschillende doelen van gesprek en de rolverdeling (woord en leiding)

uitgesplitst per doel van het gesprek. Hierbij geven de plussen aan dat we denken dat de docent meer het woord of de leiding neemt. De nullen geven aan dat ouders en docent ongeveer evenveel de leiding en het woord nemen. De min geeft aan dat de docent minder de leiding neemt.

Als de rolverdeling en het doel van het gesprek samenhangen, zal de tevredenheid hoger zijn, naarmate de rolverdeling en het doel beter bij elkaar passen. In het geval dat de derde hypothese niet klopt, dan zal de rolverdeling alsnog de tevredenheid kunnen beïnvloeden. We denken dan, op grond van de tips uit de literatuur, dat hoe meer de docent de leiding neemt, hoe meer tevreden de gesprekspartners zijn.

Methode van onderzoek

Context

Om bovenstaande hypothesen te onderzoeken hebben we een enquête voorgelegd aan ouders en docenten (zie bijlagen 1 en 2). Op twee scholen in Utrecht, een gymnasium en een havo/vwo-school hebben we deze enquêtes afgenomen. Op het gymnasium duurden de gesprekken tien minuten. Bovendien waren de ouders bij de poort door een uitnodigingsbrief door de school geselecteerd: alleen ouders die een probleem wilden bespreken waren welkom op de oudergesprekken. Op de havo/vwo-school bestond deze selectie niet. Alle ouders waren welkom op de avond voor een gesprek. Hier duurden de gesprekken zeven minuten. Ondanks de verschillen hebben we de beide groepen samengenomen, opdat we een representatiever beeld kregen.

Deelnemers en selectiemethode

Op de avond van de oudergesprekken hebben we de vragenlijst uitgedeeld aan ouders die een gesprek hadden gevoerd met een docent. Hierbij moesten de ondervraagden het laatst gevoerde gesprek in gedachten nemen. Hiermee wilden we een representatief beeld krijgen van alle oudergesprekken. Zo sloten we uit dat ouders een specifiek gesprek uitkozen, bijvoorbeeld een zeer slecht of zeer goed gesprek. De ouders werden niet door ons geselecteerd op jaarlaag van de klas of hoeveelheid gesprekken, we hebben zo veel mogelijk ouders aangesproken met de vraag of ze de enquête zouden willen invullen. Vrijwel alle ouders wilden meewerken aan het onderzoek, enkelen niet omdat ze haast hadden voor een volgende afspraak. De overigen wilden graag hun medewerking verlenen. Het invullen van de enquête duurde ongeveer 10 minuten. Op deze manier hebben we 124 bruikbare enquêtes verzameld.

Daarnaast hebben we een vergelijkbare enquête voorgelegd aan docenten op deze twee scholen. Dit was op de avond zelf of in de week na de oudergesprekken. Op de beide scholen hebben we de docenten persoonlijk aangesproken en hen gevraagd de enquêtes in te vullen. Dit verliep moeizaam. Veel docenten hadden het te druk, of vergaten de ingevulde enquête in te leveren. De docenten hebben we niet geselecteerd op bijvoorbeeld ervaring of vak. Uiteindelijk heeft dit ons 35 bruikbare enquêtes opgeleverd.

Instrument

Om op de vraag ‘hoe tevreden zijn ouders en docenten over oudergesprekken en welke factoren beïnvloeden dat?’ een antwoord te geven, hebben we de volgende variabelen vastgesteld:

- Tevredenheid. Ten eerste gemeten in een rapportcijfer, op een schaal van 1 tot 10. Ten tweede opgesplitst in zeven belangrijke elementen:
  - Het bereiken van doel van het gesprek;
  - Het luisteren door de gesprekspartners;
  - De ruimte voor de gesprekspartners om te zeggen wat ze wilden;
  - Het gevoel serieus genomen te worden door de andere gesprekspartner;
  - Het openstaan voor de ideeën van de andere gesprekspartner;
  - De voorbereiding van de docent;
  - Het gevoel dat je met de andere gesprekspartner op één lijn zit.
- Het doel van het gesprek. Deze variabele is opgesplitst in:
  - Kennismaking;
  - Informatie uitwisselen;
  - Een probleem bespreken en oplossen;
  - Geen specifiek doel dat in het gesprek bereikt moet worden.
- De rolverdeling in het gesprek. Deze variabele is opgesplitst in ‘aan het woord zijn’ en ‘de leiding nemen’.

Voordat we de enquêtes hebben voorgelegd aan ouders en docenten, zijn we nagegaan of de vragen de antwoorden gaven die we wilden weten en of de vragen eenduidig en helder waren. We hebben een testenquête voorgelegd aan een aantal docenten. Hieruit kwam naar voren dat docenten het erg lastig vonden zomaar een gesprek in het hoofd te nemen. Daarom hebben we besloten zowel ouders als docenten te instrueren om de vragenlijst voor één specifiek gesprek in te vullen

De ouderenquête bestond uit dertien vragen (zie bijlage 1 voor de volledige enquête). In de eerste vraag van de enquête voor ouders kwam de variabele ‘doel van het gesprek’ aan bod. Dit was een meerkeuzevraag (‘Wat was uw doel van of met dit gesprek?’), met de genoemde categorieën als antwoordmogelijkheden. Daarna volgden zeven stellingen over de verschillende aspecten van de variabele tevredenheid. Zoals: ‘De docent had zich goed voorbereid’. Een antwoord hierop werd gegeven op likertschaal met vijf items, van ‘zeer mee oneens’ tot ‘zeer mee eens’. Deze zeven stellingen samen vormden de variabele tevredenheid.

De rolverdeling in het gesprek kwam vervolgens aan bod. De ouders werd gevraagd aan te geven in welke mate de docent en/of ouders aan het woord waren, en de leiding namen. Dit was eveneens een likertschaal met vijf items. De bovengenoemde vragen gingen over de daadwerkelijke situatie van het gesprek. Er was één vraag die onafhankelijk van het gevoerde gesprek beantwoord moest worden. We vroegen ouders de zeven elementen van tevredenheid te ordenen van het belangrijkste naar het minst belangrijk. Ten slotte werd om een rapportcijfer gevraagd, met daarbij de open vragen ‘Waarover bent u het meest tevreden?’ en ‘Waarover bent u het minst tevreden?’. De vragenlijst eindigde met de open vraag of ouders nog suggesties hadden voor oudergesprekken.

De docentenenquête was vergelijkbaar van opzet, maar bestond uit drie vragen meer (zie bijlage 2 voor de volledige enquête). We vroegen de docenten nog naar het aantal jaar ervaring, het aantal avonden dat de docent al gesprekken had gevoerd en naar het doel van de ouders met het gesprek (naast het eigen doel). De overige vragen hebben we opnieuw geformuleerd, vanuit het standpunt van de docent.

Analyse

De antwoorden op de gesloten vragen zijn met behulp van een codeboek ingevoerd in SPSS, (versie 16). Vooral de vraag waarbij zeven elementen geordend moesten worden, is door de respondenten slecht begrepen of leeg gelaten. De vraag was misschien te moeilijk te beantwoorden. Deze gegevens zijn bij incomplete antwoorden als ‘missing’ gecodeerd. Voor de variabele “doel van het gesprek” zijn categorieën samengevoegd om voldoende celvulling voor de verschillende toetsingen te krijgen. Dit ging om de categorieën ‘kennismaken’ en ‘ander doel’. Daarna bleek de celvulling vaak nog onvoldoende en is deze categorie ook uit de analyses gelaten (het was voor de validiteit niet wenselijk categorieën nog verder samen te voegen). Bovendien zijn de zeven verschillende items die de tevredenheid zouden meten samengevoegd in één schaal, tevredenheid. De interne consistentie onder de zeven items over tevredenheid was hoog, de Cronbach’s alpha van 0,899 wijst hierop.

De open vragen zijn, na het doorlezen ervan, ingedeeld in verschillende categorieën. Binnen de categorieën hebben we geturfd hoe vaak bepaalde opmerkingen voorkwamen.

Resultaten

Tevredenheid

Hoe tevreden ouders en docenten zijn over oudergesprekken, is op twee manieren in de enquête ondervraagd. In de enquête vroegen we de respondenten een rapportcijfer te geven en hebben we hen zeven stellingen voorgelegd die samen de tevredenheid zouden meten. We verwachtten dat het rapportcijfer hoger was, naarmate de stellingen positiever werden gewaardeerd.

Ouders geven gemiddeld een rapportcijfer van 7,56 op een schaal van 1 tot 10 (waarbij 1 zeer slecht is en 10 uitstekend). Het laagst gegeven cijfer is een 4, het hoogste een 10. De ouders geven dus gemiddeld een ruime voldoende voor de gesprekken. Docenten geven gemiddeld een 7,7; ook een ruime voldoende.

Uit de antwoorden op de stellingen blijkt ook dat ouders en docenten tevreden zijn. Op een schaal van één tot en met vijf (waarbij één minst tevreden en vijf meest tevreden is) scoren ouders gemiddeld 4,12. Docenten zijn even tevreden, met een gemiddelde van 4,13.

De tevredenheid en het rapportcijfer correleren onderling ook sterk, ($r= 0,645$, $p= 0.01$). Ons vermoeden van een hoger rapportcijfer, bij een hoge score op de zeven stellingen, klopt. De variabelen meten dus hetzelfde, namelijk de tevredenheid. De enquêtevragen om de tevredenheid te meten zijn zeer volledig. We hebben er in dit onderzoek voor gekozen te blijven werken met de variabele ‘tevredenheid’ samengesteld uit de zeven stellingen.

De zeven elementen waarin we de tevredenheid hebben gemeten, hebben we ook laten ordenen door de ouders en docenten. De vraag daarbij was hoe belangrijk ze de aspecten vonden. Dit staat dus los van de gevoerde gesprekken. Er zijn opvallende verschillen tussen

ouders en docenten zichtbaar in onze resultaten, zie figuur 3. Beide groepen vinden het bereiken van het doel in het gesprek erg belangrijk. Docenten vinden echter ‘het gevoel hebben dat ze samen met de ouders op één lijn zitten’ nog belangrijker. Ouders daarentegen plaatsen het ‘samen met de docent op één lijn zitten’, gemiddeld pas op de vijfde plek in de rangorde. Een ander opvallend verschil tussen ouders en docenten ligt op het gebied van de voorbereiding van de docent. Ouders plaatsen een goede voorbereiding van de docent gemiddeld op de derde plek, terwijl docenten dit gemiddeld op de zesde plek plaatsen.

	Ouders	Docenten
1	Bereiken van doel	Samen op één lijn
2	Serieus genomen worden door de docent	Bereiken van doel
3	Goede voorbereiding docent	Serieus genomen worden door de ouders
4	Docent luisterde naar mijn inbreng	Ouders luisterden naar mijn inbreng
5	Samen op één lijn	Openstaan voor de ideeën van de ouders
6	Openstaan voor de ideeën van de docent	Goede voorbereiding docent
7	Kunnen zeggen wat je wil	Kunnen zeggen wat je wil

Figuur 3 Zeven elementen geordend naar hoe belangrijk de respondenten deze vinden

De bovenstaande zeven elementen kwamen ook terug in de antwoorden op de open vraag ‘Waarover bent u het meest tevreden?’. Ouders schreven bijvoorbeeld: ‘Docent nam me serieus en legde goed uit wat zijn beweegredenen waren’, of ‘Over het feit dat het goed mogelijk was om problemen [...] samen op te lossen. [...] leraren blijken daar goed open voor te staan.’ De voorbereiding van de docent blijkt ook gewaardeerd te worden. Acht ouders noemden dit als punt waar ze het meest tevreden over waren. Drie ouders waren juist ontevreden hierover en vier ouders suggereerden dat dit beter kon. Naast deze aspecten, was er nog een ander punt dat ouders noemden bij de vraag waar ze tevreden over waren. Ouders schreven bijvoorbeeld: ‘Docent heeft een duidelijk beeld van ons kind’, of ‘betrokkenheid bij mijn zoon’. Dit heeft te maken met ‘het kind centraal’ in het gesprek. Tweeëndertig keer noemden ouders vergelijkbare zaken op. Deze categorie is onder de docentenantwoorden minder terug te vinden. Slechts zes docenten noemden aspecten uit deze categorie.

De besproken resultaten leveren voor docenten de volgende praktische tips op (een overzicht van alle tips is gegeven in bijlage 3):

Tip 1: Bereid u goed voor! Denk hierbij aan cijferlijsten, een duidelijk beeld van de leerling en vraag de leerling zelf.

Tip 2: Sta open voor ideeën van ouders, wees flexibel in uw denken.

Tip 3: Luister goed, neem ouders serieus.

Tip 4: Zoek samen naar oplossingen.

Tip 5: Wees (ook) positief over de leerling: maak complimenten.

De relatie tussen de tevredenheid en doel van het gesprek

Nu we weten dat ouders tevreden zijn over oudergesprekken, is het interessant om te onderzoeken waar die tevredenheid van afhankelijk is. Onze hypothese was dat het doel van het gesprek van de ouders samenhangt met de tevredenheid. Van de 124 ouders gaf meer dan de helft aan (55%) dat zij als doel hadden informatie uit te wisselen. Een probleem bespreken werd door 36,3% van de ouders genoemd. De resterende 7,3% had een ander doel, waar onder andere kennismaken bij hoorde. Dit geeft een enigszins vertekenend beeld, omdat het gymnasium een selectie aan de poort toepaste maar dan nog komt het merendeel van ouders naar een oudergesprek om informatie uit te wisselen.

Om het verband tussen de tevredenheid en het doel van het gesprek te toetsen is een Anova toets uitgevoerd. Onze nulhypothese (de gemiddelde tevredenheid van de ouders over het gesprek is onafhankelijk van het doel van het gesprek) hebben we verworpen, want de F is 3,939 en daarmee groter dan 1. We kunnen met 95% zekerheid zeggen dat er dus inderdaad een significant verschil in tevredenheid is, bij verschillende doelen in het gesprek. Om te zien of alle doelen significant van elkaar verschillen is er ook een Post Hoc toets uitgevoerd. Hieruit blijkt dat alleen een probleem bespreken en informatie uitwisselen significant verschillen, waarbij informatie uitwisselen een gemiddelde tevredenheid heeft van 4.26 en een probleem bespreken van 3.99 (waarbij score 1 'zeer ontevreden' en 5 'zeer tevreden is'). De tevredenheid hangt dus samen met het doel van het gesprek, en een probleem bespreken levert een lagere tevredenheid op dan een gesprek met als doel informatie uitwisselen.

Bij docenten is er geen significant verschil tussen de gemiddelde tevredenheid, en het doel van het gesprek. Dit zou verklaard kunnen worden door de professionaliteit van de docent bij beoordeling van gesprekken.

In de antwoorden op de open vraag 'Waarover bent u het meest tevreden?' kwam het bereiken van het doel ook voor, maar werd het op andere manieren geformuleerd. Zo vinden ouders dat de informatie uitwisseling goed gaat, of dat het probleem goed is opgelost. Docenten zijn het daarmee eens. Ze zijn tevreden: 'Over een goede uitwisseling van gedachten', of over de 'uitwisseling info'. Deze antwoorden passen binnen de categorie 'zakelijk inhoudelijk'. Veertig ouders en zestien docenten noemden een aspect dat in deze categorie valt. Daarmee is dit de grootste categorie uit de vraag waarover ouders en docenten tevreden waren. Het bereiken van het doel is dus erg belangrijk om tevreden over het gesprek te zijn.

De besproken resultaten leveren voor docenten de volgende praktische tips op:

Tip 6: Open het gesprek met het duidelijk maken van doel en verwachtingen.

Tip 7: Probeer tot een resultaat te komen. Stel uzelf de vraag aan het eind van het gesprek: 'Is het doel bereikt?'

Voor scholen is de tip hierbij:

Stel in de uitnodigingsbrief aan ouders duidelijk de vraag waarom ouders willen komen. Of vraag letterlijk ouders alvast aan te geven (per docent) wat het doel van het gesprek is. Dit kan de tevredenheid van zowel docenten als de ouders sterk verhogen.

De relatie tussen het doel van het gesprek en rolverdeling in het gesprek

Aangezien het doel dus voor een groot deel de tevredenheid bepaalt, is het interessant om te onderzoeken of het doel van het gesprek op de variabele van de rolverdeling ook invloed heeft. We denken dat de tevredenheid hoger is, naarmate de rolverdeling beter bij het doel past. Hiervoor moeten we eerst onderzoeken of de rolverdeling samenhangt met het doel van het gesprek. We verwachten ook hier dat hoe moeilijker het doel van het gesprek te bereiken is, hoe meer de docent de leiding of het woord neemt.

Gekeken naar wie er aan het woord was, geeft het merendeel van de ouders aan dat zij het gevoel hadden dat zowel de docent als zichzelf ongeveer evenveel aan het woord waren (58%). 33% geeft aan dat zij het gevoel hadden dat juist de docent het meest aan het woord was. Slechts 3% dacht dat zichzelf het meest aan het woord waren. De docenten geven ook het meeste aan dat zij het gevoel dat hadden dat beide gesprekspartners evenveel aan het woord waren (53%). Opvallend is wel dat dertien procent van de docenten denkt dat de ouders meer aan het woord waren. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de ouders en docenten het niet over dezelfde gesprekken hebben (docenten hebben hun laatste gesprek 'beoordeeld' en ouders ook). Om te kijken of de verschillen significant waren is een Chi-kwadraat toets (independent t-toets) uitgevoerd (overschrijdingskans van 0.223 is > 0.05). De verschillen tussen ouders en docenten bleken niet significant. Ouders en docenten hebben dus gemiddeld geen andere ervaring van de rolverdeling van wie het meest aan het woord was.

Bij de mate van leiding in het gesprek, geeft 43% van de ouders aan dat de leiding bij beide gesprekspartners evenveel lag. 28% vond dat de docent meer de leiding had, 23% dat de ouders meer de leiding hadden. Bij de docenten zien we een heel ander beeld. Maar liefst 77% van de docenten heeft het gevoel dat de leiding bij henzelf lag. Slechts 2,8% van de docenten vindt dat de leiding bij de ouder lag. De overige 22% vindt dat de leiding in handen van beiden was. De ouders denken dus vaker dat de leiding nemen veel meer bij beide lag terwijl de docent vaker denkt dat hij of zij dat meer deed dan de ouders. Om te kijken of deze verschillen significant waren is eveneens een t-toets (independent t-toets) uitgevoerd (overschrijdingskans van 0.039 is < 0.05). De verschillen tussen ouders en docenten blijken wel significant. Met 95% zekerheid kunnen we zeggen dat ouders en docenten de mate van leiding in het gesprek verschillend ervaren.

De rolverdeling binnen de gesprekken blijkt niet af te hangen van het doel van het gesprek (bij woord t-toets overschrijdingskans van 0.901 en bij leiding overschrijdingskans van 0.78 is beide > 0.05). Het is met 95 procent zekerheid dus niet zo dat bij bepaalde soorten gesprekken de docent meer de leiding of het woord neemt.

Het is wel belangrijk om als docent goede communicatievaardigheden in huis te hebben. Uit de open vraag naar waar ouders tevreden over waren, bleek de categorie 'de empathische docent' hoog te scoren. Ouders noemden bijvoorbeeld: 'luisterend oor, meedenken wat mogelijk is'. Communicatievaardigheden staan centraal in deze categorie: goed luisteren, elkaar respecteren en empathie tonen zijn erg belangrijk. Docenten vinden dit ook belangrijk, want vijftien docenten waren tevreden over de samenwerking met de ouders. Een van de

docenten schreef: ‘dat we op één lijn zaten en de constatering ook thuis zijn waargenomen.’ Anderen noemden ‘wederzijds respect’, ‘consensus met ouders’ en ‘de relatie met de ouders open houden’.

De besproken resultaten leveren voor docenten de volgende praktische tips op:

Tip 8: Verdedig uzelf niet, ga in gesprek.

Tip 9: Toon betrokkenheid.

De relatie tussen tevredenheid en rolverdeling in het gesprek

Ouders en docenten interpreteren de rolverdeling ten aanzien van leiding dus verschillend. In hoeverre leidt dit ook tot een andere tevredenheid? De gemiddelde tevredenheid van de groep mensen die zeiden dat de docent volgens hen het meest de leiding had in het gesprek was 4.01 (waarbij één minst tevreden en vijf meest tevreden is). Van de groep die zeiden dat zij het gevoel hadden dat beide gesprekspartners ongeveer evenveel de leiding hadden was dat 4.13 en tot slot was de gemiddelde tevredenheid van de groep mensen die dachten dat de ouders het meest de leiding hadden was de tevredenheid het laagste, namelijk een 3.83. Om te onderzoeken of deze verschillen ook significant zijn, is een variantie-analyse uitgevoerd. Met een F van 1,876, dus groter dan 1, kunnen we de nulhypothese verwerpen: de gemiddelde tevredenheid van de groepen is met 95 procent zekerheid niet gelijk. Het maakt dus voor de tevredenheid over het oudergesprek uit wie de leiding in het gesprek neemt. Vervolgens blijkt uit de Post Hoc toets met 95% betrouwbaarheid dat er geen specifieke groep naar voren komt, waardoor dat verschil veroorzaakt wordt.

Gekeken naar de open vragen in de enquête zijn ouders tevreden over een duidelijke uitleg van de docent, of een heldere analyse van het probleem. Uit de antwoorden van de ouders blijkt dat zij, indirect, de leiding van de docent waarderen. Ouders schreven bijvoorbeeld: ‘Docent had zich goed voorbereid; wist waarover zij het had; kwam met raad en oplossingen en adviezen’, en ‘analyse van probleem, waar je iets mee kunt doen’. Ouders noemen niet letterlijk het nemen van de leiding door de docent als positief punt. Uit de voorbeelden wordt echter wel duidelijk dat ouders de zaken waarderen die volgen uit het leiding nemen van de docent. Een leidende docent stuurt het gesprek, waarmee hij zijn ideeën het best kan presenteren.

De besproken resultaten leveren voor docenten de volgende praktische tips op:

Tip 10: Neem de leiding in het gesprek.

Tip 11: Stel open vragen aan ouders, laat hen aan het woord.

Organisatorische aspecten

Bij de open vragen was het opvallend hoe vaak ouders en docenten ontevreden waren over de organisatorische kanten van de oudergesprekken. De open vraag ‘Waarover bent u het minst tevreden?’ leverde een duidelijk beeld op. Ouders hebben vooral tijdsproblemen hier vermeld. Deze tijdsproblemen maken 60% uit van alle genoemde aspecten bij ontevredenheid. Hier liepen de reacties uiteen van ‘de tijd: 7 min. is belachelijk kort’ tot ‘uitloop in tijd bij andere

gesprekken'. Onder de docenten is dit ook de grootste bron van ontevredenheid, met 37% van alle genoemde aspecten.

Bij de open vraag naar suggesties ter verbetering van oudergesprekken, deden ouders vooral suggesties op het gebied van tijdsduur en organisatie, respectievelijk negenendertig en tweeëntwintig keer. Hierbij horen zaken als '10 minuten is altijd tijddwang; liever maximaal 2 gesprekken van 15 minuten', of 'dat een docent ook kan aangeven vooraf met welke ouders hij/zij wil spreken'.

Deze informatie is relevanter voor de schoolleiding dan voor individuele docenten. Het geeft echter wel aan dat je als docent niet alles in de hand hebt om de sfeer of context naar je hand te zetten.

De besproken resultaten leveren voor docenten de volgende praktische tips op:

Tip 12: Let op de tijd!

Tip 13: Maak aantekeningen, gebruik die voor een volgend gesprek.

Tip 14: Maak, indien nodig, vervolgspraken.

Voor scholen is de tip hierbij:

Plan voldoende tijd in voor gesprekken, dit kan de tevredenheid van de ouders sterk verhogen.

Conclusie

De tevredenheid onder zowel ouders als docenten ten aanzien van oudergesprekken, zoals vormgegeven op de twee onderzochte scholen, is hoog te noemen. Dit weerlegt het beeld dat het artikel uit J/M voor Ouders (2004) schetst, dat er veel mis is met oudergesprekken.

De tevredenheid over oudergesprekken wordt bepaald door zeven factoren. Het ordenen van deze aspecten van minst belangrijk tot meest belangrijke, laat verschillen zien tussen ouders en docenten. Docenten vinden het het meest belangrijk dat ze met de ouders op één lijn zitten, terwijl ouders andere elementen het meest belangrijk vinden. Zij vinden het juist belangrijk dat de docent goed voorbereid is. Het bereiken van het doel in het gesprek is voor beide partijen erg belangrijk.

De tevredenheid is sterk afhankelijk van het doel van het gesprek. Als het doel gemakkelijk te bereiken is, is de tevredenheid hoger. De rolverdeling in het gesprek is niet afhankelijk van het doel. Wel worden bepaalde communicatievaardigheden positief gewaardeerd in de open vragen. De rolverdeling heeft, wat betreft het nemen van de leiding in het gesprek, invloed op de tevredenheid. Hoe meer de docent de leiding neemt, hoe meer tevreden ouders zijn. De tips uit de literatuur worden door dit onderzoek bevestigd. Een overzicht van alle tips voor docenten is te vinden in bijlage 3.

Discussie

De tips uit de literatuur over oudergesprekken (Beek, Van Rooijen & De Wit, 2007; Million, 2005; Nieuwenbroek, 2000; Stevens & Tollafeld, 2003; Wisman, 2010) worden door dit onderzoek bevestigd. Het is zeer belangrijk het doel van het gesprek duidelijk voor ogen te hebben en daarin overeen te stemmen met alle gesprekspartners. De invloed van het doel van

het gesprek op de tevredenheid onder ouders is namelijk groot. Verwachtingen over het gesprek kunnen aan de hand van deze relatie bijgesteld worden op een reëler niveau. De docent kan bijvoorbeeld de ouder uitleggen dat een oplossing voor het probleem niet in tien minuten gevonden hoeft te worden, maar dat in diezelfde tien minuten het probleem wel geanalyseerd kan worden. Het bovenstaande moet meer aandacht krijgen in de literatuur.

Er is geen verband tussen het doel van het gesprek en de tevredenheid van docenten. Dit kan verklaard worden door de professionaliteit, of 'afstand', waarmee de docenten naar het gesprek kijken. Een docent kan heel tevreden zijn over het verloop van een gesprek, ondanks een moeilijk onderwerp. Ouders zouden minder afstand tot de inhoud van het gesprek kunnen nemen. De uitkomst zou ook aan kunnen sluiten bij het punt van het verschil in tijdstip bij het invullen van de enquêtes. De docenten hebben de enquêtes niet direct aansluitend op het gesprek ingevuld, waardoor ze met meer afstand tegen het gesprek kunnen aankijken. Ouders kunnen nog vol emoties en indrukken de vragenlijst hebben ingevuld.

Het partnerschap dat ouders en docenten in oudergesprekken op moeten bouwen volgens Beek, Van Rooijen & De Wit (2007) en Nieuwenbroek (2000), is voor docenten belangrijker dan ouders. Uit ons onderzoek blijkt dat docenten het 'samen op één lijn zitten' veel meer waarderen dan ouders. Aan de basis hiervan ligt natuurlijk het creëren van goede gespreksomstandigheden. Er moet een veilige sfeer zijn, waarin beide partijen naar elkaar luisteren. De docent is verantwoordelijk voor het creëren van de juiste omstandigheden. Daarbij zijn communicatievaardigheden van groot belang. Die worden dan ook sterk gewaardeerd door ouders. Hierbij horen de elementen 'luisteren door de gesprekspartners', 'ruimte om te zeggen wat gesprekspartners willen', 'gevoel serieus genomen te worden door gesprekspartner' en 'het openstaan voor ideeën van de gesprekspartner'. De tips over een goede voorbereiding van de docent, worden ook bevestigd door ons onderzoek. Ouders waarderen een goede voorbereiding.

De rolverdeling in het gesprek heeft geen invloed op de tevredenheid van ouders. Er hoort ook geen specifieke rolverdeling bij bepaalde soorten gesprekken. Dit aspect van de literatuur kunnen we dus niet bevestigen met ons onderzoek. Een mogelijke verklaring kan gezocht worden op het gebied van gespreksvaardigheden. Wellicht zou de samenhang tussen rolverdeling en gespreksvaardigheden verder onderzocht kunnen worden.

Dit onderzoek moet gezien worden als een verkennend onderzoek om een beter beeld te krijgen van de tevredenheid over oudergesprekken en welke factoren de tevredenheid van ouders en docenten beïnvloeden. De respons onder docenten in dit onderzoek is erg laag, zeker in vergelijking met de ouderrespons, respectievelijk 35 tegenover 124 ingevulde enquêtes. Ook kunnen we verwachten dat de docenten, die de vragenlijst hebben ingevuld, tot de categorie van betrokken docenten gerekend kunnen worden. Dit is dus geen representatieve steekgroep van docenten. Zeker niet tegenover de ondervraagde ouders, die we aselectief hebben gevraagd enquêtes in te vullen, met de mogelijkheid dit direct te doen. Bij de docenten zijn we veel meer afhankelijk geweest van hun goodwill, om deze enquête in te vullen naast ander werk.

De oudergroep die we hebben onderzocht is niet representatief voor de gehele ouderpopulatie op alle scholen voor voorgezet onderwijs in Nederland. Ouders van hoogopgeleide kinderen, waarmee we in deze onderzoeksgroep te maken hebben, zijn zelf

zeer waarschijnlijk ook hoogopgeleid. Het rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau 'Ouders over opvoeding en onderwijs' (2004) vermeldt: *'Hoe hoger opgeleid de ouders, hoe beter de leerprestaties in het basisonderwijs en hoe groter de kans dat de kinderen in het voortgezet onderwijs naar het havo of vwo doorstromen. Kinderen van lager opgeleide ouders stromen vaak door naar het vmbo en lopen een grotere kans op schooluitval.'* (Herweijer & Vogels, 2004, p. 91). We spreken hier dus over een sterk homogene groep, waarover we geen generaliserende uitspraken kunnen doen. Voor havo/vwo-scholen en gymnasia is dit meer betrouwbaar, omdat die met dezelfde populatie te maken hebben als de groep die wij onderzocht hebben.

Daarnaast heeft het tijdstip van afname van de enquêtes de resultaten mogelijk beïnvloed. De afname vond plaats in april, het laatste deel van het schooljaar. Het is te verwachten dat meer ouders op gesprek komen voor een probleem, dan aan het begin van het schooljaar. De enquêtes voor de ouders hebben we op de avond van de gesprekken afgenomen, meestal vlak na het laatste gesprek. Dit geeft niet het meest objectieve beeld, aangezien emoties een rol kunnen spelen. Een dag later kunnen ouders anders tegen het gesprek aan kijken. De hevigste emoties zijn dan gezakt en ouders kunnen van een afstand nog eens nagaan wat er besproken of besloten is. Bij docenten speelt dit minder een rol, omdat er slechts enkele docentenquêtes ter plekke zijn ingevuld.

Voorals de vraag waarbij zeven elementen geordend moeten worden, is door de respondenten slecht begrepen of leeg gelaten. Deze vraag is misschien te moeilijk te beantwoorden geweest. Verder hebben we alleen gevraagd naar hoe de ouders de rolverdeling in het gesprek interpreterden. We hebben niet gevraagd naar de waarde die ze eraan toekennen.

Suggesties voor vervolgonderzoek

In ons onderzoek hebben we weinig docenten bereid gevonden de enquête in te vullen. Een suggestie voor vervolgonderzoek is om de docenten meer te engageren voor het invullen van soortgelijke enquêtes, zodat er een beter beeld is van de mening van docenten. Een andere suggestie voor vervolgonderzoek is het houden van diepte-interviews met docenten en ouders. Op deze manier zouden de doelen die ouders en docenten hebben binnen oudergesprekken beter in beeld kunnen worden gebracht. De variabele 'doel van het gesprek' was erg belangrijk in ons onderzoek. Verder onderzoek zal echter moeten uitwijzen in hoeverre onze onderverdeling geheel juist was. Ook specifieke wensen die ouders of docenten kunnen hebben, zouden door middel van diepte-interviews aan het licht kunnen worden gebracht.

Tot slot is de onderzochte groep niet geheel representatief voor alle oudergesprekken in het voortgezet onderwijs. Wij hebben onderzoek gedaan op een havo/vwo-school en een gymnasium. Het is te verwachten dat eenzelfde onderzoek op VMBO-scholen wellicht anders uitpakt, omdat de docenten en ouderpopulatie anders is samengesteld. Bovendien hebben we geen onderscheid gemaakt tussen onderbouw en bovenbouw. Op deze gebieden is verder onderzoek wenselijk.

Y.W.M. Goselink MSc, drs. E.C. Sieverink en C. Tolle MA zijn docent-in-opleiding, respectievelijk voor de schoolvakken aardrijkskunde, godsdienst en geschiedenis aan het IVLOS te Utrecht. In het kader van hun opleiding tot eerste-graadsdocent verrichtten zij een onderzoek naar oudergesprekken. De resultaten van dit Praktijkgericht Onderzoek (pgo) en de aanbevelingen die zij naar aanleiding hiervan doen, vormen de basis van bovenstaand artikel.

Literatuur

Beek, C., Van Rooijen, A. & De Wit, C. (2007). *Instrumenten voor partnerschap met ouders – De voortgaande dialoog over de ontwikkeling en vorderingen van het kind.* 's Hertogenbosch: KPC Groep. Via (17-06-2010): http://www.kpcgroep.nl/Speciaal-onderwijs/School-en-omgeving/Ouders-als-partners/~media/Files/DocumentenSO/De_voortgaande_dialoog_over_de_ontwikkeling.ashx

Black, S. (2005). Rethinking parent conferences. *American school board journal*, 192, afl. 10, pag. 46-48.

Brandes, J. (2005). Partner with parents. *Intervention in School & Clinic*, 41, afl. 1, pag. 52-54.

Elzinga, A., & Van Teeseling, I. (2004). School & ouders. Contact zonder conflict. *J/M voor Ouders*, september 2004. Via (18-06-2010): <http://www.jmouders.nl/Nieuwsartikelpagina/School-ouders.-Contact-zonder-conflict.htm>

Herweijer, L., & Vogels, R. (2004). *Ouders over opvoeding en onderwijs*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Lock, R., & S. Mayfield Pogoloff (2004). Facilitate positive relationships between parents and professionals. *Intervention in School & Clinic*, 40, afl. 2, pag. 116-119.

Million, J. (2005). Getting teachers set for parent conferences. *Education digest*, 70, afl. 8, pag. 54-56.

Nieuwenbroek, A. (2000). *Tienminutengesprekken met ouders.* 's Hertogenbosch: KPC Groep.

Van Rooijen, A., Simons, J., & Zonneberg, P. (2007). *Pareltjes van partnerschap. Goede praktijkvoorbeelden in het voortgezet onderwijs*. Den Haag: Nederlandse Katholieke vereniging van Ouders (NKO).

Stevens, B., & A. Tollafield (2003). Make the most of parent/teacher conferences. *Education digest*, 69, afl. 1, pag. 52-58.

Vogels, R. (2002). *Ouders bij de les. Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Wisman, R. (2010). Het tienminutengesprek. *Het Onderwijsblad*, nr 2, 30 januari 2010, pag. 18-19.

Bijlage 1: enquête voor ouders

Zevenminutengesprekken

Beste ouder(s)/ verzorger(s),

U bent vanavond op school voor zevenminutengesprekken. Een zevenminutengesprek is een van de manieren waarop school en ouders contact hebben. Dit contact is erg belangrijk. Daarom willen wij de tevredenheid over zevenminutengesprekken onderzoeken.

Wij stellen u een aantal vragen. Wilt u daarbij het laatst gevoerde gesprek in gedachten nemen? De vragenlijsten zijn geheel anoniem en het invullen duurt ongeveer 10 minuten.

Bij voorbaat dank!

Met vriendelijke groet, Carolien Sieverink, Carina Tolle en Yvonne Goselink

1. Wat was uw doel van of met dit gesprek? *Kruis het hokje aan dat het beste bij uw doel paste of formuleer zelf het doel in uw eigen woorden (kruis maar 1 hokje aan!).*

- kennismaken
- informatie uitwisselen met de docent
- een probleem bespreken
- ik had geen doel → ga door naar vraag 3
- ander doel, namelijk.....

Hieronder volgen enige stellingen. Kruis u het hokje aan dat het meest bij uw mening past, kruis maar één hokje per stelling aan. Waar mijn of ik staat mag ook wij of ons gelezen worden. Het gaat hier om de **daadwerkelijke situatie** van het gesprek.

		Zeer mee oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer mee eens
2.	In dit gesprek heb ik mijn doel (vraag 1) kunnen bereiken					
3.	De docent luisterde naar mijn inbreng					
4.	Ik heb het gevoel dat ik heb kunnen zeggen wat ik wilde					
5.	Ik voelde me serieus genomen door de docent					
6.	Ik stond open voor de (mogelijke) ideeën van de docent					
7.	De docent had zich goed voorbereid					
8.	Ik had het gevoel dat ik samen met de docent op één lijn zat					

In de volgende stellingen gaat het om de verhouding tussen de ouder(s) en de docent in het gesprek. Kruis telkens 1 hokje aan.

		De docent	De docent meer dan de ouder(s)	Beide ongeveer evenveel	De ouder(s) meer dan de docent	De ouder(s)
9.	Wie was het meest aan het woord?					
10.	Wie nam de leiding in het gesprek?					

11. Wat vindt u het belangrijkste in een zevenminutengesprek? Nummer de volgende zeven aspecten van 1, het belangrijkste, tot 7, het minst belangrijk.

- Ik mijn doel met het gesprek, bereik.
- Dat de docent luistert naar mijn inbreng
- Ik kan zeggen wat ik wil
- Ik me serieus genomen voel door de docent
- Dat ik open sta voor de ideeën van de docent
- De docent goed is voorbereid
- Dat ik het gevoel heb dat ik samen met de docent op één lijn zit

12. Als u het zevenminutengesprek een rapportcijfer zou moeten geven tussen de 1 (= zeer slecht) en de 10 (=uitstekend) wat zou dat zijn? .....

Waarover bent u het meest tevreden?

.....

.....

.....

.....

Waarover bent u het minst tevreden?

.....

.....

.....

.....

13. Heeft u nog suggesties voor verbetering van zevenminutengesprekken?

.....

.....

.....

.....

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage 2: enquête voor docenten

Zevenminutengesprekken

Beste docent,

Voor u ligt een vragenlijst over zevenminutengesprekken. Een zevenminutengesprek is een van de manieren waarop school en ouders contact hebben. Dit contact is erg belangrijk. Daarom willen wij de tevredenheid over zevenminutengesprekken onderzoeken. Daarvoor ondervragen wij zowel ouders als docenten.

Wij willen u vragen over één zevenminutengesprek de vragenlijst in te vullen. Neemt u daarvoor het laatst gevoerde zevenminutengesprek in uw hoofd.

De vragenlijst is geheel anoniem en invullen duurt ongeveer 10 minuten.

Bij voorbaat dank!

*Carolien Sieverink, Carina Tolle en Yvonne Goselink
Docenten in opleiding en onderzoekers*

Algemene vragen

1. Hoe lang bent u al docent in het voortgezet onderwijs ... jaar
2. Hoe vaak (aantal avonden) heeft u al zevenminutengesprekken gevoerd (op deze en eventueel andere scholen)?
  - 0-4 avonden
  - 5-20 avonden
  - 21 of meer avonden

De zevenminutengesprekken

3. Wat was uw doel van of met dit gesprek? *Kruis het hokje aan dat het beste bij uw doel paste of formuleer zelf het doel in uw eigen woorden (kruis maar 1 hokje aan!).*
  - kennismaken
  - informatie uitwisselen met de ouder(s)
  - een probleem bespreken
  - ik had geen doel → sla vraag 5 over
  - ander doel, namelijk.....

4. Wat was volgens u het doel van de ouder(s) van of met dit gesprek? *Kruis het hokje aan dat het beste bij het doel paste of formuleer zelf het doel in uw eigen woorden (kruis maar 1 hokje aan!)*

- kennismaken
- informatie uitwisselen met de docent
- een probleem bespreken
- de ouder(s)/ verzorger(s) had(den) geen doel
- ander doel, namelijk.....

*Hieronder volgen enige stellingen. Kruist u het hokje aan dat het meest bij uw mening past, kruis maar één hokje per stelling aan. Het gaat hier om de **daadwerkelijke situatie** van het gesprek dat u in uw hoofd heeft genomen.*

		Zeer mee oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer mee eens
5.	Mijn doel met het gesprek is bereikt					
6.	De ouder(s) luisterde(n) naar mijn inbreng					
7.	Ik heb het gevoel dat ik heb kunnen zeggen wat ik wilde.					
8.	Ik voelde mij serieus genomen door de ouder(s)					
9.	De ouder(s) stond(en) open voor mijn ideeën					
10.	Ik had mij goed voorbereid					
11.	Ik had het gevoel dat ik samen met de ouder(s) op één lijn zat					

In de volgende stellingen gaat het om de verhouding tussen de ouder(s) en de docent in het gesprek. Kruis telkens 1 hokje aan.

		De docent	De docent meer dan de ouder(s)	Beide ongeveer evenveel	De ouder(s) meer dan de docent	De ouder(s)
12.	Wie was het meest aan het woord?					
13.	Wie nam de leiding in het gesprek?					

14. Wat vindt u het belangrijkste in een zevenminutengesprek? Nummer de volgende zeven aspecten van 1, het belangrijkste, tot 7, het minst belangrijk.

- Ik mijn doel met het gesprek, bereik.
- Dat de ouder(s) luisterde(n) naar mijn inbreng
- Ik kan zeggen wat ik wil
- Ik me serieus genomen voel door de ouder(s)
- Dat de ouder(s) open staat/staan voor de ideeën van mij
- Ik mij goed heb voorbereid
- Dat ik het gevoel heb dat ik samen met de ouder(s) op één lijn zit

15. Als u het zevenminutengesprek dat u in uw hoofd had, een rapportcijfer zou moeten geven tussen de 1 (= zeer slecht) en de 10 (=uitstekend) wat zou dat zijn? .....

Waarover bent u het meest tevreden?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Waarover bent u het minst tevreden?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

16. Heeft u nog suggesties voor verbetering van zevenminutengesprekken in het algemeen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage 3: Handout

Checklist: grip op oudergesprekken

Zo krijg je ouders tevreden:

Inhoudelijk

- bereid je goed voor! (denk aan cijferlijsten, duidelijk beeld van leerling, vraag leerling zelf)
- probeer tot een resultaat te komen (is het doel bereikt?)
- trek nooit eenzijdig onvoorwaardelijk partij voor kind, ouder of school
- sta open voor ideeën van ouders, wees flexibel in je denken

Communicatief

- open het gesprek met het duidelijk maken van doel en verwachtingen: vraag ouders naar hun doel/verwachtingen van het gesprek (mooie opening!)
- luister goed, neem ouders serieus
- zoek samen naar oplossingen
- wees (ook) positief over de leerling; maak complimenten
- verdedig jezelf niet, ga in gesprek
- toon je betrokkenheid
- stel open vragen aan ouders, laat hen aan het woord

Organisatorisch

- let op de tijd!
- maak aantekeningen, gebruik die voor een volgend gesprek
- maak, indien nodig, vervolgspraken
- doe geen toezeggingen, die je niet waar kunt maken

Tot slot:

- Voer moeilijke gesprekken altijd met z'n tweeën.
- Wees altijd professioneel: in een conflictsituatie mag van professionals meer verwacht worden dan van leken.

IVLOS PGO Conferentie op 7 juni 2010.

Door: Yvonne Goselink, Carolien Sieverink & Carina Tolle